

G. CREEMERS & P.M. VERMEERSCH

De laat-mesolithische vindplaats van Meeuwen- In den damp 1 (gem. Meeuwen-Gruitrode)

Interimverslag 1986

Deze vindplaats werd in het voorjaar van 1983 door amateur-archeoloog J. Carolus ontdekt op een perceel woest grond dat voor de eerste maal ontgonnen werd. De bosbouwers hadden bij het aanplanten van een bestand Corsicaanse dennen om de twee meter een ondiepe voor geploegd, waarbij de artefacten aan de oppervlakte kwamen. Omdat de verstoring ondiep was, werden de artefacten voorafgaandelijk aan de opgraving systematisch per m² ingezameld, zodat de concentraties op plan konden gebracht worden.

Van 15 juni tot 30 november 1986 werd door het Laboratorium voor Prehistorie, K.U.Leuven, in samenwerking met het gemeentebestuur van Meeuwen-Gruitrode een opgraving ondernomen¹. Deze besloeg een oppervlakte van 684 m². Het site (geografische coördinaten: 51°03' 50" N.B.-5°31'12" O.L.) ligt op een lage Z.Z.W.-gerichte, tardiglaciale duin. Ten westen van deze duin bevinden zich een drietal drassige laagten (in de volksmond "broeken" genoemd) die recentelijk omgevormd werden tot kweekvijvers. Op het duinoppervlak heeft zich een typische humus-ijzerpodzol ontwikkeld. Alhoewel deze fel afgeknot is door intens plagen, hebben wij de indruk dat enkel in de zuidelijke concentratie een beduidend aantal artefacten verdwenen is. In het verticale vlak komen de meeste artefacten verspreid over een 20-tal cm in de A2-horizont, net boven de B2h-horizont, voor.

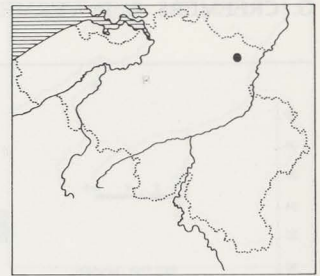
In het opgegraven gebied kwamen vier artefactconcentraties te voorschijn met als centrum respectievelijk de kwadranten N25E25, N11E17, S12E8, S21E5 (fig. 1). De twee noordelijke concentraties hebben beiden een ovale vorm en zijn ongeveer even groot (8 x 4 m). Meer zuidelijk bevinden zich een tweetal kleinere concentraties die mogelijk met mekaar in verbinding staan. Het is opvallend dat de meeste werktuigen niet in de concentraties zelf, doch in de onmiddellijke omgeving ervan gevonden werden. In een aantal sectoren kwamen talrijke verbrande kwarts- en zandsteenfragmenten voor, die waarschijnlijk afkomstig

zijn van haardstructuren die evenwel niet werden aangetroffen. In de concentraties is het aantal artefacten niet erg hoog: maximaal 311 per m² (ingemeten stukken en zeeffresten samen). Buiten de concentraties vermindert het aantal snel, doch zeer ver uit de buurt ervan vonden we nog steeds materiaal.

Als grondstof werd voornamelijk silex gebruikt (95%). Wommersomkwartsiet is slechts in geringe mate aanwezig (5%). De verschillende concentraties vertonen opvallende gelijkenissen. De debitage die, getuige de vele schilfers, op het site zelf plaats had, was gericht op de klingproductie: ze heeft heel wat tamelijk regelmatige klingen opgeleverd.

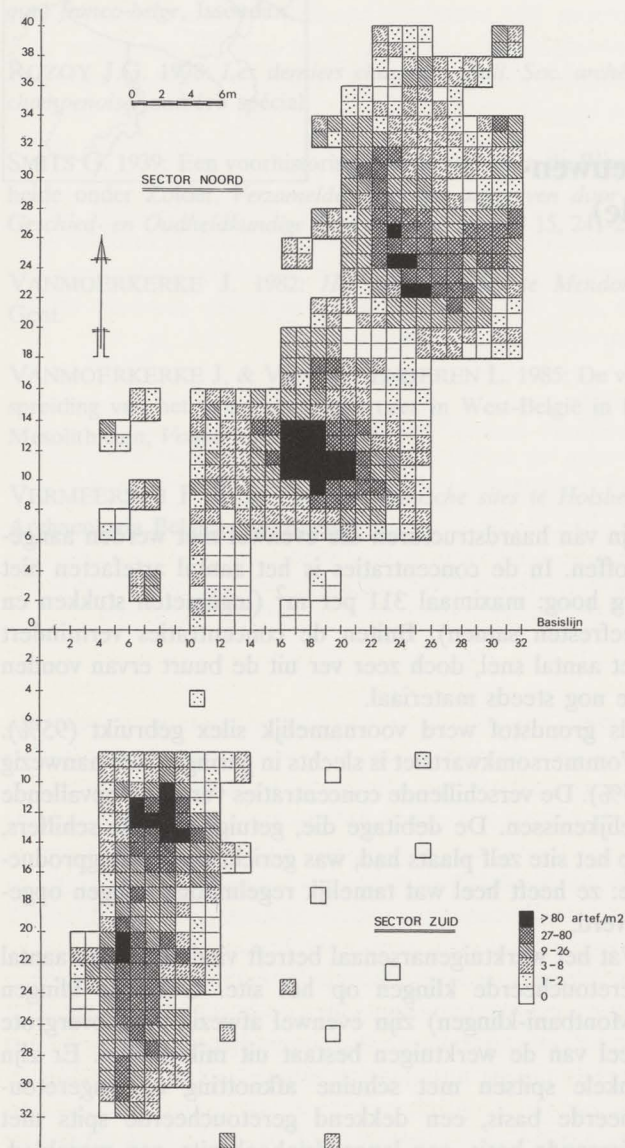
Wat het werktuigenarsenaal betreft vinden we een aantal geretoucheerde klingen op het site. Gekerfde klingen (Montbani-klingen) zijn evenwel afwezig. Het overgrote deel van de werktuigen bestaat uit mikrolieten. Er zijn enkele spitsen met schuine afknotting en ongeretoucheerde basis, een dekkend geretoucheerde spits met afgeronde basis, een lange driehoekspits, een marebladspits en enkele tardenoisspitsen. Het ensemble wordt echter duidelijk gekarakteriseerd door trapezia, die meer dan 75% van het mikrolietenbestand uitmaken. Hiervan zijn de vielle-trapezia duidelijk het best vertegenwoordigd. Lange schuine trapezia en korte schuine trapezia komen ook voor, doch in geringe aantallen. Het merendeel van deze trapezia draagt ventrale retouches aan de basis. Opvallend is ook dat de lange schuine afknotting altijd rechts gelateraliseerd is. De kerffresten stemmen volledig overeen met deze lateralisatie: ze dragen allen de kerf op de linkerboord.

Voor een chronologische situering dienen we ons voorlopig te baseren op een typologische seriatie. Gezien het feit dat we in de verschillende concentraties te maken hebben met gelijkaardig materiaal, kunnen we voorstellen dat het om eenzelfde groep van mensen gaat. Het gebruik van Wommersomkwartsiet en vooral het grote

1 B.T.K.-project van de Gemeente Meeuwen-Gruitrode, met medewerking van de Ministeries van Tewerkstelling en Arbeid en van Belegging, en onder supervisie van het Labo voor Prehistorie (K.U.

Leuven). Onze dank gaat uit naar de Dienst Bos- en Groenbeheer van het Ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu van de Vlaamse Gemeenschap, inzonderheid Ir. N. Martens (Houtvesterij Bree).

1 Horizontale spreiding van de artefacten per m^2 (ingemeten artefacten en zeefresten 6 mm).

aantal trapezia laat ons toe het site in een jong Mesolithicum te plaatsen. De vindplaats sluit goed aan bij de groep van de Ruiterskuil² waar de trapezia meer dan 50% van het mikrolietenbestand vertegenwoordigen. In deze groep komen gekerfde klingen (Montbani-klingen) ook

2 Vermeersch 1984.

3 Vermeersch, Munaut & Paulissen 1974.

4 Huyge & Vermeersch 1982.

frekwent voor. In Meeuwen zijn ze echter afwezig. Of dit chronologische, dan wel functionele implicaties heeft, is ons op dit moment niet duidelijk. Alhoewel er opmerkelijke verschillen bestaan, vertoont onze vindplaats toch ook goede overeenkomsten met de sites van Opglabbeek-Ruiterskuil³ en Weelde-Paardsdrank⁴.

Het belang van deze vindplaats is te zoeken in het zeer losse spreidingspatroon van de artefacten: het is inderdaad zo dat er in de Belgische Kempen zeer gevarieerde spreidingspatronen voorkomen in de Mesolithische vindplaatsen, waarbij de afmetingen van de concentraties erg verschillend kunnen zijn. Sites met een relatief lage densiteit aan artefacten in de concentraties zelf, waarbij nog zeer ver uit de buurt van deze concentraties artefacten gevonden worden, zijn er totnogtoe zeldzaam. Daarenboven kennen we weinig sites waarbij de werktuigen (in ons geval praktisch uitsluitend mikrolieten) buiten de concentraties gevonden worden. De betekenis van dergelijke verspreidingspatronen zal pas duidelijk worden wanneer nog meer nederzettingen zullen opgegraven zijn. Het lijkt ons belangrijk er op te wijzen dat werktuigen die traditioneel met huishoudelijke activiteiten verbonden zijn, slechts in gering aantal voorkomen. Wellicht had het site van Meeuwen-In Den damp 1 een zeer specifieke functie, namelijk de gerichtheid op de jacht.

Voorlopig willen we het site beschouwen als een zeer efmere kampplaats die door een kleine groep laat-Mesolithische jagers op geregelde tijden werd opgezocht, of waar tezelfdertijd verschillende verwante groepen verbleven hebben.

BIBLIOGRAFIE

CREEMERS G. & VERMEERSCH P.M. 1986: Het jong-Mesolithisch site van Meeuwen-In Den Damp 1, *Notae Praehistoricae* 6, 107-112.

HUYGE D. & VERMEERSCH P.M. 1984: Late Mesolithic Settlement at Weelde Paardsdrank. In: *Contributions to the Study of the Mesolithic of the Belgian Lowland*, Studia Praehist. Belgica 1, Tervuren, 117-209

VERMEERSCH P.M. 1984: Du Paléolithique final au Mésolithique dans le nord de la Belgique. In: CAHEN D. & HAE-SAERTS P. (ed.), *Peuples chasseurs de la Belgique préhistorique dans leur cadre naturel*, Bruxelles, 181-194.

VERMEERSCH P.M., MUNAUT A.V. & PAULISSEN E. 1974: Fouilles d'un site du Tardenoisien final à Opglabbeek-Ruiterskuil (Limbourg belge), *Quartär* 25, 85-104.